

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 23. Aprile v. 1876.

Prenumeratiunile si corespundintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Despre scalde.

Curatieni'a, precumu arataramu deja in numerulu 5 alu foiei nóstre, se póte numi cu totu dreptulu o vèrtute omenésca. Nu ajunge inse a curati numai partile vediute ale corpului, precumu faci'a, mânila etc., ci se cere a estinde curatieni'a asupra corpului intregu. Acést'a se face mai bine cu ajutoriulu scaldeloru.

Scaldele au de scopu a spriginí pielea trupésca in functiunile ei organice. Spre a intielege acést'a, e neaperatu de lipsa a cunósce pielea mai de aprópe.

Pielea, cá unu acoperementu generalu alu corpului nostru, este pentru noi in mai multe privintie de cea mai mare importantia. Mai antaiu ea scutesce internulu nostru de vatemari mecanice (apesari, loviri etc.) si de influentie climatice stricatióse (umediéla, frigu, caldura mare etc.) — Mai incolo prin piele se separéza din sange neintreruptu materie de prisosu si netrebnice, cu deosebire apa, si inca in dóue forme, in forma de gazu cá aburi, si in forma fluida cá sudori, prin ce sangele se curatiesce. Aburarea curge neincetatu si este de mai mare insemnatate decâtu asudarea; prin ea omulu pierde in 24 de óre aprópe unu Chilogramu de apa. Din contra din afara in laintrulu corpului nostru materiele gazóse si fluide strabatu mai anevóia, din cauza mai cu séma, pentru ca pielea pe de asupra e unsurósa seau seósa. — Mai departe pielea e organulu principalu, cu carele sêmtímu si pipaimu. — Si in fine pielea e stratulu, din care crescú perii si unghile, ornamente totu odata folosítoria ale corpului nostru.

Incatu pentru structura, pielea consta din trei páturi principale. Patur'a din afara seau cea mai de asupra, numita epiderma, e transparenta si fora sêmtíre. Patur'a din midilocu se numesce derma; ea este móle, désa, vèrtósa, la toti ómenii fora destingere de rasa asemene de rosia si fórte elastica, in cátu se póte intinde preste mesura, fora a se sfêrticá. Patur'a de desubtu seau cea mai din laintru, carea pentru grasimea din ea se numesce patur'a grasa, unesce seau impreuna pielea preste totu cu partile de sub ea. Dens'a scutesce cá o perinutia móle derm'a si partile interne

(muschii, ósale etc.) de apesari si loviri, si cá unu ductoru reu de caldura opresce recél'a din afara si retiene caldura din laintru a corpului; afara de aceea prin grasimea ei contribue, cá formele corpului se fia mai rotunde si mai frumóse.

Dintre aceste trei paturi, derm'a seau patur'a din midilocu e cea mai importanta, nunumai pentru ca e cea mai grósa, ci pentru ca in ea se afla dóua feliiuri de organe fórte momentósa, organele sensitive, cu ajutoriulu carora adeca sêmtímu si pipaimu, si organele de secretiune, prin cari se separéza seau se alegu din sange materiele superflue si netrebnice.

Organele sensitive se reducu la asia numitele papile ale tactului, nescari radicatori mici conice in partea superiora a dermei, cari stau in legatura cu nervii sensitivi si prin acesti'a cu creerii si cu medu'a spinarei. Cu ajutoriulu papileloru suntemu in stare a sêmti atingeri si loviri, caldura si recéla. Papilele tactului suntu mai numeróse in vèrfulu degeteloru si in buze, mai rari in spate; pentru aceea si sêmtiulu—colo e mai víu, ici mai debilu.

Organele de secretiune suntu: burdufii periloru, ghindulele seóse si ghindulele sudoriloru.

Burdufii suntu afundaturi in piele, cari ajungu dela suprafaci'a acesteia prin epiderma si derma pana in patur'a grasa. Ei se potu asemená si cu unu saculetiu seau cu o téca. In fundulu saculetiului se afla unu bulbucu rosiu, plinu de nervi si vasa sangiósa, carele se numesce papil'a perului, pentru ca din ea cresce perulu prin burdufu in afara; astfelu perulu stá in burdufulu seu cá suliti'a intr'o téca. Partea perului esita din piele se numesce firu, cea din piele—radecina, ér capetulu radecinei, carele stá pe papila si este ceva mai imflatu — cép'a perului. Uscandu-se papil'a, cade si perulu, pentru ca-i lipsesce nutrementulu.

Ghindulele seóse inca suntu saculetia in form'a unei pere, cari se deschidu parte in burdufii periloru, parte deadreptulu in pielea superiora; in ele se forméza o unsóre seósa, numita unsóreia pielei, carea servece pentru ungerea pielei si a periloru si opresce umedielle din afara a strabate in corpu. Astupandu-se porii

seau gúřile burduřloru, seulu nu se póte stracurá in afara; atunci ghindulele se imfla de seu si noi dícemu, ca se facu in piele „cosiuri“. Candu derm'a se constringe pre langa ghindule, precumu se intempla d. e. in casuri de spaima, frica, recéla etc., atunci ghindulele imbultíte esu in afara si se arata in piele cá bubutie mici; atunci pielea nóstra sémena cu pielea de gásca.

Ghindulele sudoriloru suntu ghieme rotunde, formate din tievi simple. In pielea superioara se potu vedé si cu ochii liberi gropi mici, in cari, candu ne este caldu, se aduna sudorile in picuri cá margelele. Aceste gropitie suntu gúřile canalutialoru, cari conducú la ghindulele sudoriloru si cari pentru aceea se si numescu porii sudoriloru. Canalutiele nu suntu alta, decatu capetele tieviloru, cari se desfacu de pe ghindulele sudoriloru spre a midiloci resuřierea acestora in afara. Tievile, desfacundu-se de pe ghindule, pornescu in afara in linia drépta, in epiderma inse se sucescu cá unu sfredelu in forma spirala, ér la gura se strimtéza in catu-va. Va se dıca: o tieve fina, carea 'si are gur'a in pielea superioara, incepe de aici a se trage in laintru, antaiu in linia spirala, apoi in linia drépta, si afundu in derma se invérte intr' unu ghiemu, carele se numesce ghindul'a sudoriloru, pentru ca servesce spre a separá din sange materie stricate si a-le conduce cu sudorile in afara. Si pentru cá scopulu acest'a se se ajunga cátu se póte de perfectu, ghindulele suntu incungiurate de o multıme de vasa de sange si respandite prin tóta pielea. Unu anatomu si-a lıatu ostenél'a a numerá ghindulele acestea si a ařlatu pe unu policariu patratu: in pielea din řařia 548, din frunte 1258, din dosulu manei 1490, din palma 2736 ghindule sudorifere. Computandu in calculu de midilocu cate 1000 de ghindule pe unu policariu patratu, atunci pielea unui omu crescutu de 20 urme patrata = c. 2 metri $\square$ ar avé cáu 2 milıone ghindule sudorifere. Considerandu acumu, ca ghindulele aceste suntu destinate, a curatı sangele de materie stricatıose prin asudare *) si aburare, vomu intielege indata, de cáta necesitate este, a cultivá pielea astfelıu, cá ea departe de a impiedecá acestu procesu duplu de secretiune seau curatıre, mai vřtosu se-lu spriginésca si inainteze. Candu adeca asudarea si aburarea corpului suntu impiedecate, atunci materiile stricatıose, nepotendu esı in afara, se arunca asupra partıloru interne, mai cu séma asupra muschiloru si causéza aprinderi reumatice cu deosebire in inřiaturi, in pericardiu (invelitórea ani-

*) Prin asudare numai se curatıesce sangele, ci se recoresce si trupulu, fiendu ca spre a peface sudorile in aburi, se cere caldura, si acést'a se ié dela trupu. De aici se esplica, ca fiendu-ne fórte caldu si incependu deodata a asudá bine, ne sémtımu numai decatu recoriti si mai usiori. Cu catu sudorile se pefacu mai iute in aburi, cu atatu si recorırea e mai sémtıta; pentru aceea vřndu a recorı pre cine-va mai iute, i suřlamu in řařia, seau i facemu altu cumu ventu, departandu astfelıu atmosfer'a saturata de abori si facındu locu alteia mai insetate. In modulu acest'a inse recorırea póte merge asia departe, incatur pielea se incépa a ne doré, au se-si pierdia sémtırea de totu. Si mai pericurosı e, a stá asudati in curgerea aerului, carele atinge numai o parte a pielei asudate.

mei) si la pleura (invelitórea plumaniloru), precumu si bube de totu felıulu. Cultivarea pielei se intempla mai vřtosu cu ajutorıulu scaldeloru, precumu vomu aratá in numerulu viitorıu.

(Va. urmá).

De pe campulu educatiunei practice.

VIII. Unu educatoriu regescu.

Prıncıpele de Wales*), clironomulu de astadi din Angli'a, stá odınıóra cá copılu in castelulu regescu din Windsor in odae sa la feréřtra, ochiurile careia ajungeau pana díosu in padimentu. Clironomulu avea se-si invetie lectiunea; elu inse se uitá in gradina si batea cu degetele tob'a pe feréřtra. Guvernanta seau crescatóri'a sa, seriós'a domisióra Hillard, observandu acést'a, 'lu rogá amicabilu, se-si invetie lectiunea. Tenerulu príncıpe inse i respunse scurtu: „Nu voiu se invetıu!“ — „Apoi trebue se te punu in unghiu“, díse guvernant'a. Ér príncıpele replicá restıtu: „Nu vréu se invetıu si nu voiu stá nici in unghiu, cáci sum príncıpele de Wales.“ Dícındu aceste, sparse in adınsu cu petiorulu unu ochiu de feréřtra. Atunci domisiór'a Hillard, sculádu-se de pe scaunu, i díse cu seriositate si in modu resolutu: „Sire, ai se-ti inveti lectiunea, au voiu trebú se te punu in unghiu.“ — „Nu vréu!“ respunse príncıpele si sparse alu doile ochiu de feréřtra. Guvernant'a trase de clopotielu, si venındu numai de catu camerariulu, i díse se mérga la tatalu clironomului, la príncıpele Albert, si se-i spuna, ca-lu rógá a se ostenı pana la ea, avendu a vorbí cu elu intr'o cauza urgenta, ce atinge pre fiu-so clironomu. Tatalu venı la momentu, si guvernant'a i istorısı totu, ce se intemplá. Atunci betranulu se intórse catra fiu-so si aratandu cu degetulu catra unu scaunelu, i díse: „Siedi aici pe scaunu si astépta, pana me voiu reintórce!“

Dupa aceea se duse in cas'a sa sf-si aduse o biblia. „Asculta“, díse apoi catra príncıpele de Wales, „ce scrie santulu apostulu Paulu despre tine si despre alti copii de felıulu teu (Galateni 4, 1—2): „Deci dícu, ca moscenitoriulu, incatu tempu este pruncu, in nimicu nu se osebesce de servu, desı este domnu tuturoru; ci este sub epitropi si ingrigitori, pana la tempulu hotaritu de parintele seu,“ „Dreptu e“, adause parintele, ca tu esti príncıpele de Wales, si portádu-te bine, poti ajunge unu omu alesu, poti fi dupa mórtea mane-ta — pre carea D-dieu se ni-o tiena multi ani! — regele Angliei; acumu inse esti numai unu copılu, carele trebue se asculte de epitropii si ingrigitorii sei. Pre langa acést'a trebue se te facu se mai intielegi si cuvintele intiepletului Solomonu (Proverbia: 13, 24): „„Celu-ce crutia vérg'a, uresce pre fiulu seu; ér celu ce-lu iubesce, 'lu céřta de timpurıu.““ Si dícındu aceste, scóse o vérga si pedepsı pre fiitoriulu clironomu alu celui mai puternicu imperıu crestınu intr' unu modu fórte sémtıtorıu; dupa aceea 'lu

*) Fıacare clironomu seau príncıpe de corona din Angli'a are predicatulu »prıncıpe de Wales« (cetesce: Uels!).

puse in unghiu, dîcîndu-i: „Aici vei stá si vei invetiá lectiunea, pana candu domnisiór'a Hillard 'ti va permite a te departá; inse nici candu se nu uiti; ca acumu stai sub epitropi si ingrigratori, precumu mai tardu vei stá sub legi date de D-dieu.“

Éca unu ecsemplu de educatiune crestina pentru toti parintii, carturari au plugari!

Discusiuni pedagogice.

V. Amerunte.

(Urmare.)

5. La pag. 37 se dîce: „Sciti voi, ce e o epistola? si numai dupa aceea spune copiiloru, ca ce e epistol'a. Chiaru contrariulu. E mai bine asia: Déca voimu se spunemu ceva unuia, care nu e de faþia, atunci i scriemu aceea ce voimu a-i impartasi. Scisórea acést'a se numesce epistola“. Asia d-lu Stefanu.

Noi dupa ce amu aratatu scolariloru, cumu se compune o descriptiune comuna despre ariciu, amu continuatu: „Acumu credu, ca fiacare dintre voi e in stare, a-mi descrie ariciulu. De asta data inse vomu face acést'a pe alta cale (adeca in forma de epistola). Sciti voi ce e o epistola? Déca vremu se spunemu ceva unuia, care nu e de faþia, atunci trebue se-i scriemu o epistola etc.

Asia noi. Adeca regul'a generala e: „antaiu lucrulu, apoi numele“. Cate odata inse e bine a suprinde pre scolari din capulu locului cu numele, devenindu astfelu mai atenti la esplicarile ulteriores; afara de acést'a in cele mai multe casuri numele e deja cunoscutu scolariloru; ce se face in casurile aceste cu antaiatatea? De altminte lucrulu principalu este si remane, a nu ne indestulá cu numele secu, ci a esplicá cuprinsulu seu; inainte? au dupa nume? aceste suntu intrebari secundarie, si cine totusi face din ele lucru mare, acela au e novitiu in cele pedagogice, au apoi e unu criticastru a la: „De capu mai siá si de códa mai siá!“

6. „La pag. 38. Alocutiunea in epistola se numesce titula (?)“. Pentru ce — nu?

7. „La pag. 39. Cuietanti'a respectiva nu e completa“. Pentru ce — nu? — „Sum'a baniloru cu litere s'a scrisu pe timbru, ce nu e consultu, ca timbrulu se póte deslipí si pre altu timbru se póte scrie alta suma mai mare, numerii se potu apoi usioru corege dupa placu“. Noi amu crediutu, ca avemu de a face cu ómeni de omenia; faþia de cei cu intentiuni pecatóse tóte precautiunile suntu de giab'a.

8. „La pag. 47 se dîce: „Gradinariulu este parintele si invetatoriulu“. „Acést'a e constructiune simpla pura si contrasa“. Ast'a nu e adeveru, de órace indata ce e o constructiune contrasa seau compusa totu un'a, incéta a fi simpla“.

Asia si nu prea. Lucrulu se póte priví si din altu punctu de vedere, fora a comite unu pecatu gramaticalu. Se vedemu! Propusetiunile suntu au simple, au compuse. Propusetiunea compusa se defi-

nesce: „unu totu sintacticu, in care mai multe propusetiuni simple esprima unu cugetu“, si anume celu puçinu dóue propusetiuni. Se privimu acumu propusetiunea: „Gradinariulu este parintele si invetatoriulu“. Póte-se dîce, ca ea stá (acumu) din dóue propusetiuni? A statu candu-va, acumu inse nu mai stá, e numai un'a, prin urmare se póte numerá cu mai multu dreptu intre cele simple, inse contrase, avendu membre omogene. Lucrulu e chiaru si nu alteréza adeverurile gramaticale. Seau apoi se se impartiesca propusetiunile in simple, contrase si compuse. —

9. „La pag. 51: „Scrisulu frumosu“. Pentru ce nu „caligrafia“? intréba d-lu Stefanu. Rspunsu: din motive practice; de óra ce scól'a poporala uu este nici chiamata, nice in stare a produce „caligrafi“. Cuventulu „caligrafia“ a datu ansa in scól'a poporala la esageratiuni in scopu si metodu, rezultatulu carora a fostu — „ilusiumi pierdute“. Afara de acést'a amu crediutu, ca intrebuintandu terminulu romanescu — de altmintea identicu cu grecesculu „caligrafia“, scolarii, precependu-lu mai bine, se voru nevoi a tiené contu de intielesulu seu, seau adeca a scrie intr'adeveru „frumosu“. Cui inse i-se paru motivele nóstre nefundate, acel'a foloséscu in numele Domnului terminulu grecescu, pentru ca atunci lucrulu se reduce la: „De capu mai siá si de códa mai siá“.

10. „La pag. 95 si 96 d-lu Petri prescrie a se pertracta cele 3 regne din istori'a naturala separatu. Noi nu cunóscemu acést'a ordine, ci propunemu invrestatu din tóte 3 regnele, candu ne vine bine, ca nici rondunéu'a nu se póte pertractá iérn'a, dar bradulu se póte. Apoi sistem'a nu ne obléga in scól'a poporala nici de catu“, dîce mai departe d-lu Stefanu.

Se ne permitia d-lu Stefanu, inse noi nu potemu crede, ca d-lui a scrisu aceste seriosu, si cu atatu mai puçinu, ca se tiene de ele in pracs'a scolaria. Reflexiunile sale se reducu adeca mai cu séma la urmatoriulu pasagiu din „Instructiune“: „Astfelu ne vedemu necesitati, a tractá seau propune in semestrulu de iérna despre animale, dupa aceea despre minerale si preste véra despre plante“. Sí ce dîce la aceste d-lu Stefanu?

„Noi nu cunóscemu acést'a ordine“. Ar fi fórtu tristu, candu ar fi asia! Càci éca cumu cugeta in privinti'a acést'a „lumea pedagogica“:

Kehr: „Cumu ca in semestrulu de véra vine a se tractá in loculu primu („im Vordergrunde“) botanic'a, in semestrulu de iérna zoologi'a, se intielege de sene“.

Dittes: „Unde anulu scolastecu se incepe primavér'a, incepemu istori'a naturala cu botanic'a; unde inse se incepe tómn'a, are antaiatate zoologi'a“.

Ohler: „Mai bine e a tractá regnulu plantelor véra, cá astfelu invetatoriulu si scolarii se póta aduce in scóla plantele de tractatu; cealalte regne inse iérn'a“.

Lauckhard: „Vér'a copilulu se fia introdusu mai cu séma in botanica si in lumea insectelor“.

Schütze: „Déca cursulu anualu incepe la pasci, va fi cu scopu, a luá mai antaiu botanic'a“.

Lucrulu de altmintrea se intielege de sene, pentru ca urméza din principiulu „intuitiunei“.

„Noi propunemu invrestatu din tóte 3 regnele, candu ne vine bine“. Adeca tóte preste olalta cá in ól'a Tíganului, seau cá torcatóri'a cea rea:

„Cumú vine de sus,
Asia punu pe fusu“.

D-lu Stefanu propune — din gramatica „ceva“, din istori'a naturala „invrestatu“, cumu i vene mai bine. Metodu intr'adeveru „usioru“. — Si pentru ce propune d-lui asia? Pentru ca „nici róndeuné'u'a nu se póte tractá iérn'a, dar bradulu se póte“. Adeca o róndeuné, carea dupa proverbíu „nu face véra“, se restórne principiale pedagogice? — Si apoi érași: „Sistem'a nu ne obliga in scól'a poporala nici de catu“. Asia e; inse a incepe propunerea istoriei nutúrale cu individii, si adeca vér'a cu indiviđi din „regnúlu“ planteloru, si iérn'a cu indiviđi din „regnúlu“ animaleloru, — nime in lume nu va numí acést'a „sistemú“, decatu dóra acel'a, carele nu scie, ce va se d'ca cuventulu acest'a. Déca inse „sistemulu nu ne obliga“, ne „obliga“ in totu casulu — planulu, ordinea, fora de cari o instructiune buna nici ca se póte cugetá. Aceste tóte suntu lucruri, cari si la noi aru trebú se se intieléga de sene, de cumu va nu a fostu intentiunea a ne strigá: „De capu mai siá“!

11. „La pag. 99 se vorbesce despre stamine si pistili. Mi-se pare prea multu si fora folosu. Se nu ne estindemu cu unele prea departe pre cont'a altora póte mai folositória“.

Nóue inca „ni-se pare“, ca d-lu Stefanu nu a propusu nici candu botanic'a, cáci atunci ar scí, ca déca amu tractatu si numai dóue plante, cumu se cuvine, parte de parte, si amu escitatu in scolari gustulu pentru botanica si sentiulu contemplativu, nu potemu scapá de intrebarile loru; „Ce suntu aceste, domnule?“ Se ne aducemu aminte numai de crinii de gradina seau de tulipani! Nici ca ar fi bine, a ignorá parti asia importante, cumu suntu organele reproductiunei, candu tractarea loru nu face nici o greutate.

12. „Asi dorí se afli in instructiunea acést'a si aceea, ca din fiacare obiectu ce si pana unde se se propuna in fiacare despartimentu, respective clase“ etc.

Instructiunea nu e planu de invetiamentu, ci privesce, precumu d'ce insasi titul'a, la „tractarea cartíloru scolastice“. De altmintrea:

„Das ist die beste Kritik von der Welt:
Falls einem etwas nicht gefällt,
Er Besseres an die Seite stellt“.

Despre termometru.

(O lectiune practica din fisica).

I. *Consideratiuni generale.* Inventiunea unoru instrumente fizicale a urmata numai dupa descoperirea legíloru naturale; alte instrumente inse au ecsistatu inca inainte de a cunósce respectiv'a lege naturala. Termometru d. e. s'a inventatu dupa descoperirea legei des-

pre intinderea corpuríloru prin caldura. Cumu cá tornándu café fierbinte in unu pocalu de sticla, acest'a se crépa, sciu tóte damele; inse nu tóte voru fi in stare se ne spuna, cá pentru ce?

Deducerea legíloru generale pe cale inductiva din fenomenele singuratice ale naturei se face in scóla dupa regulele metodice, desvoltate in „Instructiunea de Petri“ pag. 105. Io cu asta ocașiune mi-am propusu a face pre scolari cunoscuti cu termometru si ale aratá folosulu acestui instrumentu fizicalu. Tractatulu meu, fiendu numai o aplicare a legei naturale la unu casu specialu, va trebú se se abata dela planulu, care-lu urmaresce o lectiune relativa la descoperirea unei legi naturale. Conversatiunea va decurge dupa urmatóriale momente: 1. Repetitiune, adeca reprivire asupra legei relative la intinderea corpuríloru prin caldura, care o presupunemu cá tractata, 2. Descrierea termometrulu in modu intuitivu, 3. Deosebitele termometre, 4. Folosulu termometrulu, 5. Transcomputári.

II. *Lectiunea dupa punctele aratate:* 1. Repetitiune. Copii! Alalta ieri amu vorbitu despre influinti'a caldurei asupra obiecteloru! Ce am d'isu atunci, ca se intempla cu o besfca góla, apropiandu-o de caldura? Vediu, ca ati fostu atenti, cáci sciti; ast'a-mi place. Ce amu vorbitu despre besfca? Ce se intempla cu cerculu (ráfulu) fierbinte pe o róta de caru, déca se racesce? Pentru ce se intempla tóte acestea? Bine! Acumu se fiti, copii, atenti, ca vomu invetiá ceva de nou.

2. Descrierea termometrulu. Cine-mi va spune, cumu se chiama lucrulu, ce-lu tienu io acumu in mâna? (Inv. arata unu termometru). Vediu, cá nu sciti, si de ast'a nu me miru, cáci p'aici pela noi nu se prea vedu lucruri de acestea; inse la orasia, acolo le cunoscú si copii cá voi, cáci suntu mai multe. Acest'a e unu termometru. Spune-mi si tu G., ce e acest'a? Termometru! Spune si tu D! E! — Uitatí-ve acumu bine la termometru acest'a! Ce e acést'a aici? (arata scândur'a). Bine, asta e o scânduritia. Ce se vede pe partea ast'a a scânduritie? O chártie cu multe trasuri). Dar' ast'a ce va fi, H? — Asia e! Acuma vino, L, mai aprópe si te uita bine in tievea asta de sticla; observi tu ceva in ea? Éca ve aratu si vóue! Voi inca nu sciti, ce este in tievea termometrulu. Ascultati dara: in tieve este argintu viu. Cine a mai vedíutu argintu viu? Argintulu viu se numesce in carte: mercuriu. Asiá-lu vomu numí si noi pe viitoriu. Acumu priviti tievea acést'a mai bine, si-mi spuneti, cumu e la capetulu din diosu — aici? — din susu — aici? — Ce se vede in tieve de asupra mercuriului? Dreptu, cá nimicu; da chiar nimicu, cáci nici aeru nu e iertatu se fia acolo, fiendu tievea inchisa. Ve veti mirá, cumu a intratu mercuriulu in ast'a tieve? De asta data nu ve voi spune acést'a, ci cu alta ocașiune, déca veti fi atenti pana in fine. Acumu priviti bine, ce facu io cu termometru? (lu afunda in apa, in care se afla si bucati de ghiacia). Ce observati la mercuriu? Asia e, ca elu scade, dar' pana unde? Ce stá scrisu pe chártia de dupa tieve? O nula (zeru = 0),

Tieneti minte, copii, ce ve voiu spune: mercuriulu nici nu mai scade, nici nu mai cresce in tieve, pana cându va fi inca ghiacia in apa; de aceea punctulu zero (0) se numesce si punctulu inghiaçiarei.

Déca acuma vomu incaldí ap'a acésta pana va fierbe, si vomu lasá termometrulu intr'ins'a (de e cu potintia, se face), mercuriulu din termometru se va radica pana la liniuti'a insemnata cu numerulu 80. De aici inse mai susu nu se radica mercuriulu, de ar' fierbe ap'a câtu de multu. De aceea punctulu 80 se chiama si alu fierberei. Spatiulu termometrului de intre punctulu 0 si 80 se numesce distanti'a fundamentala. Cumu e impartita distanti'a fundamentala? (Prin liniutie mice). Bine! Aceste liniutie ómenii le numesce grade si se insémna d. e. asiá: 1° , 2° , 3° , 70° etc. Ci acumu se vedemu, cine dintre voi va fi in stare se ne spuna, cà óre de ce mercuriulu cresce seau se radica in tieve, si apoi érași scade? Bine, fetulu meu! La caldura tóte corpurile seintindu, ér la recéla se contragu. Vedeti, copii, candu frigulu e mare, iérna, scade mercuriulu in termometru si sub punctulu inghiaçiarei. Gradele de sub 0 (zeru), seau de frigu, se scriu asia: -1° , -2° , -3° , -10° , -15° etc., ér cele de caldura asiá: $+15^{\circ}$, $+40^{\circ}$ etc. Prin ce se deosebescu gradele de caldura de cele de frigu in scrisóre, N.? Bine!

3. Deosebitele termometre: Pana aici amu invetiatu a cunósce termometrulu acest'a ('lu arata!), a carui distanti'a fundamentala e impartita in 80° . — Acestu termometru e inventatu de unu Francesu cu numele Reomiru (Reaumur); de ace'a se si chiama termometrulu lui Reomiru. Altu invetiatu, cu numele Celsius, a impartitu distanti'a fundamentala a termometrului in o suta (100°) de grade. Cumu se insemnéza dar' punctulu inghiaçiarei dupa Celsius? dar' punctulu fierberei? Vedeti, ca déca sunteti atenti, sciti numai de câtu se respundeti bine. Distanti'a fundamentala e egala la Reomiru cá si la Celsius; pentru ce? Asia e, dar' se ne spuni acumu, cà la care termometru suntu gradele mai mari, adeca mai departe de olalta? Pentru ce? Dupa impartirea distantie fundamentale mai avemu unu termometru deosebitu de cele dóua cunoscute. Invetiaturu Fahrenheit a facutu gradele si mai mici, adeca mai dese, incatu distanti'a fundamentala la elu e de 180° . Si inca se mai afla o abatere la termometrulu lui Fahrenheit. Elu adeca nu incepe numerulu gradelor dela punctulu inghiaçiarei, ci mai din diosu cu 32° , va se dca punctulu 0 (zeru) la elu e insemnatu cu 32° .

Avendu trei feliuri de termometru cu grade deosebite, pentru aceea cându mesuramu temperatur'a dupa grade, spunemu de comunu, ca dupa care termometru amu facutu acést'a. In scrisu $+5^{\circ}$ R. insemnéza 5 grade de caldura dupa Reomiru; -8° C. = 8 grade de frigu dupa Celsius etc.

Se vedemu acumu, sciti voi calculá? Câte grade suntu insemnate pe termometrulu lui Fahrenheit? ($32^{\circ} + 180^{\circ} = 212^{\circ}$). Ce cugetati, de lipsa e se se in-

semneze dupa Fahrenheit gradele de frigu cu —? Spune, O, câte termometre amu descriu pana acuma? Cumu se numescu inventatorii loru? Copii! Liniutiile cele mici orizontale, cari le amu numitu noi grade, tóte la olalta luate pórtá numele de „scala“ seau mai romanesce scara, pentruca sémena cu fusceii unei scári. — Asia dar' inca odata: prin ce se deosebescu termometrele nóstre unele de altele? Ascultati acumu! Termometrele implute cu mercuriu nu ne potu aratá frigu mai mare decâtu — 40° grade; càci mercuriulu inghiaçia la frigulu acest'a. Nice nu avemu noi ocaziune se mesurámu frigu mai mare, càci pe la noi frigulu de iérna nici odata nu trece preste — 40° , dar' nici nu se apropia. Gerulu celu mai mare pe la Bobotéza abia face se scada mercuriulu pana la — 30° . Cu tóte acestea spre scopuri sciéntifice esista si termometre implute cu alcoholu = spirtu; ba inca suntu si termometre de fieru, despre care inse nu avemu lipsa se vorbimu acumu.

4. Folosulu termometrului. Credu, copii, ca acumu cunósceți toti termometrulu; se vedemu inse, cine 'mi va poté spune, ca de ce folosu ne este termometrulu? — Vedeti, tocma de ace'a 'lu chiama termometru, càci romanesce insemnéza: mesuratoriulu de caldura. Caldur'a cresce si scade. Caldur'a aerului se numesce temperatura, de aici si termometrulu — mesuratoriulu de temperatura. — Ce cugetati: ce trebuie se facu cu termometrulu, déca vréu se sciú, câtu e de caldu in casa? dar afóra? Termometrulu se acatia totu deuna la umbra, nu la sóre. — Iérna tienendu termometrulu in casa, elu ne spune, câtu focu se facemu in cuptoriu. Apoi in case de acele, unde se afla ómeni morbosii (= spitale), e termometrulu fórté necesariu, cá se scimu, cumu se regulámu temperatur'a. Déca incaldiescu ap'a d. e. pentru scalda, afundu termometrulu intr'ins'a si sciú, câtu e de calda. Acest'a e folosulu termometrului de tóte dílele; dar' elu se folosesce si spre scopuri sciéntifice d. e. spre determinarea temperatur'e din o luna, din unu anu, si din mai multi ani; asemenea spre aratarea frigului din unu tempu órecare; apoi la masíne de vaporu si la fabrice, unde se lucra cu vaporu, etc. Pre la noi, copii, folosescu ómenii mai desu termometrulu lui Reomiru, prin alte tieri pre celelalte dóue, d. e. in Angli'a e usitatu termometrulu lui Fahrenheit, in Franci'a alu lui Celsius. Acest'a din urma se usita in tóta lumea pentru scopuri sciéntifice.

5. Transcomputari. Copii, cetindu in Gazete, ca in Paris caldur'a e de 30° C, potéamu noi socoti, cà câtu e de mare caldur'a dupa termometrulu nostru de Reomiru! En se cercámu! Dupa R. punctulu fierberei e insemnatu cu 80° , dupa C. cu 100° ; asia dar':

$$R. = 80, C. = 100$$

$$R. = 8, C. = 10$$

$$R. = 4, C. = 5;$$

de aici urméza, cà totu 4° R = 5° C; deci **R.:C. = 4:5** si vice versa: C.:R. = 5:4. Si acum 30° C. suntu de 6 ori 5° C. = 30° C. asia dar' grade de ale lui R. voru fi de $6 \times 4 = 24^{\circ}$. — Seau 30° C. $\times \frac{4}{5} = 24^{\circ} =$

24° R. si vice versa: 24° R. suntu $24 \times \frac{5}{4} = 120 = 30^\circ \text{ C.}$; Asia dar' numerulu schimbatoriu pentru de a aflá din R. p. C. e $= \frac{4}{5}$, si pentru de a aflá pe C. din R. e $= \frac{5}{4}$. Computati voi acumu, câte grade C. facu 10, 15, 18, 20, 25, 32° R., si vice versa: cate grade R. facu 15, 18, 21, 26, 28, 35° C.? Se vedemu acumu, cumu se transcomputa gradele de Fahrenheit. La elu punctulu inghiaciarei e notatu cu 32°. Asia dara déca cetimu: 48° F. insemnéza, cá preste punctulu ghiacei suntu $= 48^\circ - 32^\circ = 16^\circ \text{ F.}$ caldura. Distanti'a fundamentala la Fahrenheit e impartita in 180°. Deci:

$$180^\circ \text{ F.} = 80^\circ \text{ R.} = 100^\circ \text{ C.}$$

$$18^\circ \text{ F.} = 8^\circ \text{ R.} = 10^\circ \text{ C.}$$

$$9^\circ \text{ F.} = 4^\circ \text{ R.} = 5^\circ \text{ C.}$$

De aici se vede cá:

$$\text{F.} : \text{R.} = 9 : 4; \text{R.} : \text{F.} = 4 : 9$$

$$\text{si cá: F.} : \text{C.} = 9 : 5; \text{C.} : \text{F.} = 5 : 9.$$

Din cari proportiuni se nascu numerii schimbatori, adeca din F. in R. $= \text{F.} \times \frac{4}{5}$, din R. in F. $= \text{R.} \times \frac{5}{4}$; apoi din F. in C. $= \text{C.} \times \frac{5}{9}$ si din C. in F. $= \text{C.} \times \frac{9}{5}$.

Esemples: 52° F. x R.? $52^\circ \text{ F.} - 32^\circ = 20^\circ \text{ F.}$ $20 \times \frac{4}{5} = 16^\circ = 8 \cdot 8^\circ \text{ R.}$

52° F. x C.? $52 - 32 = 20 \times \frac{5}{9} = 11 \frac{1}{9}^\circ \text{ C.}$
Viceversa: 20° R. in F. $= 20 \times \frac{9}{4} + 32$

$$180 = 45 + 32 = 77^\circ \text{ F.}$$

$$\text{Si } 25^\circ \text{ C. in F.} = 25 \times \frac{9}{5} + 32$$

$$\frac{225}{5} = 45 + 32 = 77$$

Nota. Pentru scolarii, cari nu cunosc fractionile, se facu transcomputarile dupa calcululu verbalu, si e destulu se se transcompute R. in C. si viceversa. Implerea termometreloru cu mercuriu de aceea s'a trecut cu vederea, pentruca nu se póte arata intuitive. —

L.

Institute militaria.

E adeveru constatatu, ca desvoltarea unui poporu numai atunci se póte numi sanetósa si normala, déca ea atinge in armonia tóte terenurile vietiei sociale. Cu viéti'a unui poporu e adeca cá si cu viéti'a unui individu: patimindu unu organu, d. e plumanile, patimesce organismulu intregu.

Éca pentru ce, vorbindu in numerulu trecutú despre elevii de trupa, amu dísu, ca interesulu poporulu nostru pretinde, cá se fimu representati catu se póte de bine si in statulu militariu!

Dílele aceste ministeriulu c. r. de resboiu a publicatu concursu pentru ocuparea mai multoru locuri stipendiate (burse). Inainte de a-lu reproduce si noi, aflamu de bine a vorbi despre institutele militaria in genere si despre primirea eleviloru in ele.

Astadi sustau in Austro-Ungari'a numai urmatóriale institute militaria:

1. Scólele reale inferioare militariae din Güns si St. Pölten, fiacare cate cu 4 cursuri anuale.

2. Scól'a reala superiora militaria din Weisskirchen in Moravi'a, cu 3 cursuri.

3. Academi'a militaria din Wiener-Neustadt si academi'a militaria tehnica din Vien'a, cate cu 2 cursuri.

In scólele reale militariae, cari pregatescu pentru academiile militariae, planulu de invetiamentu este analogu cu cela dela o scóla reala de statu cu siepte clase si cu instructiune germana.

Trecerea eleviloru din unu institutu in altulu, implenindu firesce recerintiele prescise, urméza in róndu aratatu mai sus. Academiile militariae suntu chimate, a cultivá seau cvalificá pre elevi pentru gradulu de oficeri, si adeca academi'a din Wiener-Neustadt pentru infanteria, venatori si cavaleria, ér academi'a militaria tehnica din Vien'a, carea se compune din unu despartimentu de artileria si din unulu de genú, — pentru trup'a de artileria si geniu, apoi pentru regimentulu de pioniri. Stipendiale militaria de ori care categoria voru incetá succesive, si in loculu lorú voru sustá la institutele militaria locuri stipendiate seau burse, si adeca:

1. Locuri erariale — intregi si pe diumetate.

2. Locuri fundatiunale — de statu, provinciale si private, si

3. Locuri pe plata.

La locurile erariale au dreptu a aspirá:

1. In prim'a linia: fii legitimi si legitimati ai persóneloru din armat'a c. r. si anume atatu ai persóneloru din statulu activu, catu si ai acelora din pensiune si din statulu invalidiloru, luandu afara pre vice-corporali, gregari si tóte persónele de rangulu acestora; apoi in casuri considerabile fii oficeriloru esiti din servitiu si a pensiunistiloru militari.

2. In lini'a a dóu'a: fii legitimi si legitimati ai magistriloru de capele militariae, apoi ai suboficeriloru serviti. In fine in casuri de totu considerabile:

3. In lini'a a trei'a: fii legitimi si legitimati ai amplotatiloru de statu, aulici si civili, apoi a servitoriloru de statu, aulici si civili.

Antaiatate au: fii orfani de tata si mama; dupa ei vinu fii orfani de tata, si anume aceia, tatanii carora au caditu in aintea inimiculu seau au reposatu in urm'a plageloru capetate inaintea inimiculu, seau de unu morbu lipitosu acviratu in servitiulu din spitalu; dupa acestia fii, tatanii carora devenira invalidi prin vulnerare inaintea inimiculu; apoi orfani de mama; in fine fii de parinti seraci, impovorati cu mai multi copii, considerandu-se mai cu séma aceia, tatanii carora au escelatu inaintea inimiculu seau in servitiulu statulu preste totu.

Alte dispusetiuni relative la institutele militaria se potu vedé din concursulu amintitu mai sus, care facemu se urméze nemidilocitu:

„Cu inceperea anulu scolasticu 1876/7 vinu a se ocupá in institutele de educatiune si cultura militaria urmatóriale locuri stipendiate:

1. Unu locu stip. Baronu Brady pentru fii de religiune catolica, nascuti in Irlandi'a, eventualu pentru

fi de ofiçieri de provenientia irlandesa si in lips'a acestor'a pentru fii de ofiçieri séu in genere de barbati, cari au bine meritatu dela armata.

2. Unu locu stip. Iulie Brudermann, si neafandu-se unu atare aspirantu, pentru unu copilu de parinti seraci, dara legitimu din comun'a Hütteldorf lângă Vien'a.

3. Dóua locuri stip. majoru Dell pentru fii de ofiçieri de religiune evangelica.

4. Unu locu stip. Hermann & Hensel pentru fii de ofiçieri de geniu.

5. Dóua locuri stip. majoru Krauss pentru fii de ai militariloru obligati din alu IX-lu regimentu de husari, si in lips'a acestor'a, pentru fii de militari din celelalte regimente de husari séu din infanteri'a ung.

6. Unu locu stip. Iacobu de Schellenburg pentru fii de ofiçieri din fostulu generalatu alu Varasdinului si Carlstadt.

7. Unu locu stip. Sabbas de Tököly pentru fii de natiunea ilirico-serbéscă si de religiunea greco-orientala, preferindu-se descendentii fundatoriului, apoi pentru fii de ofiçieri.

Fia-care din aceste locuri stip. se póte ocupá in scólele reale militare seau in academiile militare.

Conditiiunile generale de primire suntu:

1. Indigenatulu austriacu seau ungurescu, documentatu prin testimoniulu de patria; la esterni prea inalt'a aprobare a Maiestatiei Sale Imperatului si Regelui.

2. Aptitudinea corporala atátu pentru educatiunea militaria, cátu si pentru viitóriale servitia de resbelu, documentata prin testimoniulu dela unu medicu graduatu activu din armat'a c. r., din marin'a belica seau din ambele militie de aperarea tiei, mai departe prin testimoniulu de vaccinat.

3. O portare morala multiamitória, documentata prin testimoniulu scolasticu.

4. Etatea maccsimala, preste care sa nu fi trecutu, documentata prin atestatulu de botezu seau de nascere.

5. Precunoscintiele recerute, documentate prin testimoniulu scolasticu din semestrulu de pre urma, prin examenulu de primire depusu cu succesu indestultoriu la institutulu respectivu.

Toti aspirantii trebue sa scie limb'a germána intru atátu, cá se póta precepe invetiamentulu cu succesu.

Pentru a fi primitu intr'o scóla reala militaria inferióra si adeca:

In cursulu I e de lípsa, cá aspirantulu respectivu se fi absolvatu bine clasea a 4-a séu a 5-a dela o scóla poporala, si se nu fi trecutu de 12 ani; in cursulu II, III séu IV se fi absolvatu bine clasea 1-a, a 2-a seau a 3-a la o scóla reala, la unu gimnasiu realu seau inferioru seau clasea de asemenea valóre la scól'a civila, apoi sa nu fi trecutu de 13, 14, respective 15 ani.

Pentru a intrá in scól'a reala superióra militaria se recere se fi absolvatu bine clasea a 4-a, a 5-a, respective a 6-a dela o scóla reala, dela gimnasiu séu gimnasiu realu, apoi se nu fi trecutu de 16, 17, respective 18 ani.

In academi'a militaria din Wr. Neustadt potu se intre in anulu acest'a aspiranti, cari au absolvatu bine siepte clase gimnasiale si n'au trecutu de 19 ani.

In academi'a militaria tehnica, care consta dintru unu despartimentu de artileria si de geniu, potu se intre aspiranti, cari au absolvitu spre multiamire o scóla reala completa, unu gimnasiu realu completu, si se nu fi trecutu de 19 ani.

Pana unde are se se estindia examenulu de primire, decudu la intrarea intr' un'a din scólele reale militare séu in academi'a tehnica militaria din Vien'a dispositiunile „planului de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r.“, la intrarea in academi'a din Wr. Neustadt inse dispositiunile din „planulu de invetiamentu pentru gimnasiale de statu.“ In specia se cere dela aspirantii pentru academi'a militaria din urma in matematica cunoscintia ecvatiuniloru de alu doile gradu si a progressiuniloru, in geometria cunoscintia planimetriei, stereometriei si a trigonometriei plane.

Esamenulu din limb'a boemica seau din cea ungu-résca la tóte institutele de educatiune si cultura militaria esceptiunalmente pentru anulu acest'a se va iertá; din limb'a francesa se cere, in scol'a reala inferióra militaria din cursulu alu II-le inainte celu puçinu cunoscintia materiei de invetiamentu, prescrisa pentru cursulu I alu acestui institutu; dara la intrarea intr' un'a din cele dóue academie militare se cere celu puçinu cetire fluenta si corecta, apoi traducere din limb'a francesa in cea germana si exercitia simple din germana in francesa.

In suplicele pentru primire in academi'a tehnica militaria e de a se amintí, déca aspirantele doresce se intre in despartimentulu de artileria, au in celu de geniu.

De altmintrea conditiiunile detaiate de primire se potu vedé din „instructiune despre primirea aspirantiloru din educatiunea privata in institutele de educatiune si cultura c. r. militaria“, publicata in bucat'a XXV. a foiei de ordinatiuni normale, care de impreuna cu „planulu de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r. publicatu dupa unu distribuitoriu separatu in bucat'a IX din „foi'a pentru ordinatiuni normale“ se potu procurá dela editur'a tipografiei c. r. de curte si statu.

Retipariri de pe instructiunile amintite se afla si la L. W. Seidel si fiu in Vien'a si la Carolu Prohasca in Teschen.

Suplicele au se se predée celu multu pâna la **30 Iunie a. c.** si adeca cu privire la locurile stipendiate

- ad 1. episcopului din Dublinu;
- ad 2. ministeriului imperialu de resbelu;
- ad 3. prin comand'a militaria din Oedenburg conventului bisericescu de acolo;
- ad 4. prin comitetulu administrativu si technicu curatfei fundatiunale;
- ad 5. regimentului de husari Principele Lichtenstain Nr. 9 in Stuhlweissenburg;

ad 6. comandai generale din Agramu.

ad 7. Escelentiei Sale Dlui fdzm. Gabr. Baronu Rodich, locotiitoriu, comandantu alu divisiunei XVIII de infanteria si comandantu militariu in Zara.

Din lips'a de spatiu se voru poté primí in celu mai de aprópe anu scolasticu in scólele reale militare elevi pe plata numai intr'o mesura fórte restrinsa, precându in academiile militare distribuirea de elevi pe plata, care corespundu conditiuniloru legali, se va face intr' unu modu nerestrinsu,

Pausialulu de costu, pentru care elevulu pre câtu tempu se afla in institutu, primesce nutrementulu deplinu, imbracamintea si locuint'a, e:

pentru scólele reale-inf. militare	300 fl.
„ „ „ super. „	400 „
„ academiile „	600 „

de o persóna pre anu.

Pentru fia-care elevu pe plata din cursulu supremu alu academeiei este a se respunde cu rat'a din urma a pausialului pentru costu inca si sum'a, ce se statoreste si publica din cându in cându pentru ecviparea elevului, cându ese cá oficieru.

Suplicele pentru apacizarea de locuri pe plata le primesce fia-care comanda generala (militaria) — locala — cercuala — si de intregire.“

Vien'a, 27 Martiu 1876.

Dela ministeriulu imperialu c. r. de resbelu.

Sentintie.

(Se potu folosí cá teestu pentru scrierea calligrafica, au pentru cea dictata).

Nemicu nu folosescu tesaurele nedrepte, dar dreptatea mántuesce de mórte. (Prov. X. 11).

Man'a lenesia seracesce, ér man'a celoru harnici se inavutiesce. (U. 4).

Precumu trece fortun'a, asiá celu nelegiuitu nu va mai fi, dar celu dreptu este pe temelía eterna. (V. 25).

Dreptulu nici odinióra nu se va clati, ér nelegiuitii nu voru locuí pamentulu. (V. 30).

Nelegiuitulu si-dobandesce cascigu amagitoriu, ér celu-ce sémena dreptate — plata sigura. (XI. v. 18).

Nelegiuitii se restórna si nu mai suntu, ér cas'a dreptiloru pururea va sta. (V. 7).

Buz'a adevेरului in veci se va intari, ér limb'a mintiunei numai o clipa. (V. 19).

Man'a celoru harnici domnesce si cea lenesia platesce dare. (V. 24).

Pe cararea dreptátiei este viétia. (V. 8).

Lumin'a dreptiloru arde bine, ér candel'a celoru nelegiuiti se va stingé. (XIII 9).

Averea cu insielatiune cascigata scade, ér celu-ce aduna cu man'a sa, o va inmultí. (V. 11).

Pe pecatosi i-urmaresce reulu, ér pe drepti i-resplatesce binele. (21).

Celu bunu lasá-va moscenire filoru sei, ér averea pecatosului pastra-se-va pentru celu dreptu. (22).

Asculta, fiule, invetiatur'a parintelui teu, si nu parasí ceea ce te invétia mum'a ta! (Prov. I. 8).

Cararea celoru drepti este cá zorile stralucitórie, cari totu mai multu luminéza, pana se face dñua deplina. (V. 18).

Sciri scolarie.

Sinodulu archidiecesanu alu bisericeii romane greco-orientale s'a deschisu si in anulu acest'a la terminulu prescisu, adeca in Dominec'a Tomei si s'a inchiaiatu in prim'a Maiu nou catra 9 óre de séra. Pana vomu aduce unu reportu mai specialu, amintimu de astadata numai atata, ca de asesoru ordinariu in senatulu scoleasticu (= referinte scolasticu) s'a alesu cu unanimitate Ilustritatea sa D-lu vice-comite alu comitatului Zarandului, **Dr. Iosifu Hodosiu**. In cele scolastice sinodulu a avutu a se ocupá si cu unu „proiectu de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr. or. din archidiecesa“, cu publicarea caruia vomu incepe in numerulu urmatoriu alu fóiei nóstre.

Bibliografia.

Concordantia biblica reale seau locuri scripturali in ordinea alfabetica a materieloru diverse. Elaborata de **Titu Budu**, concipistu episcopescu, vice-notariu si asesoriu consistorialu. Gherl'a. 24 cóle 8-vu mare.

Domnulu autoru serie

„catra prea onoratii domni prenumeranti“:

De si propusulu meu a fostu a dá »Concordantia biblica reale« intr'unu sênguru volumu, totusi considerandu despre o parte, cá acestu opu a fostu cerutu din multe laturi, ér' despre alta parte cugetandu, ca o carte statatoria din 48—50 de cóle ar fi intr'unu volumu fórte mare, m'am decisu a o impartí in 2 tomuri, din care celu d'anteiu acumu tramitiendu-lu P. O. prenumeranti pre langa pretiulu de 1 fl. 50 cr., me rogu, cá se binevoiésca a-lu primí si a-lu recomandá si altorá, deórace avéndu cu tiparirea acestui opu fórte multe spese — ér prenumeranti puçini — mai târdiu dupa esírea tomului alu doilea nu-lu voiú poté dá cu pretiulu de 3 fl. v. a.

Altcumu deja si din tomulu alu doilea s'a tiparitu cate-va cóle si am sperantia, cá-lu voiú poté espedá domniloru prenumeranti si pre acel'a cu inceputulu lunei Iuliu a. c.

Tomulu alu doilea asemenea va stá din vr'o 24 cóle, cuprin-diendu obiecte fórte interesante.

In urma amu onóre a insemná, cá indicele cuvintelorú va fi la finea tomului alu doilea.

Istori'a Romaniloru. Manualu didacticu pentru scólele poporale romane. De **Ioanu Tuducescu**, inve-tiatoriu in Lipov'a. Aradu 1876. 42 pagine istoria si 20 pagine poesie.

Descrierea apelorú de cura dela Valcele, si poterea de cura a speluncei Búdös. De **Dr. Basiliu Szabó**, fisicu supremu alu comitatului Albei superióre. Sabiiu 1876. Pretiulu: 30 cr. Venitulu este destinatú pentru fondulu spitalului de honvedí, ce se va infintia la Valcele. Contribuiri, ce trecu preste pretiulu de sus se primescu cu multiamita si se cvitéza in foile patriei nóstre.